

Основни изводи от анкета сред родители на тема въвеждане на задължителен предмет „Религия и православие“ в училище

1. Дизайн на изследването и структура на извадката.

Проведохме количествено изследване чрез онлайн анкета, разпространявана през различни онлайн канали, което ограничава достъпа до генералната съвкупност от родители в страната. Респондентите са отговаряли по желание; общият им брой е 3042 души. Основната цел на изследването е да установим отношението на респондентите към идеята на МОН и БПЦ за въвеждане на задължителен предмет „Религия и православие в училище.

Анкетата беше достъпна за всички родители, но в този първи анализ отделяме само родителите, които в момента имат деца в училищна възраст (n=2110), тъй като те (децата) са най-пряко засегнати от проекта за новия предмет.

Извадката не е представителна, както ясно личи и от демографските ѝ характеристики. Въз основа на тази извадка не можем да говорим за мнението на всички родители в страната, а само на тези, които са попълнили анкетата. Мнозинството респонденти са жени (87%); повече от половината (54%) попадат във възрастовата група 35-44 г., още над 1/3 (36%) в групата 45-54 г. Основни характеристики на извадката са:

- Много висока образованост – 94% с висше образование
- Извадката е практически изцяло градска със силен превес на София (64%)
- Високи доходи – общо 51% определят доходите си като над средното за страната, 11% от тях – като много над средното за страната.

Характеристика	Категория	%
Пол	Мъж	13
	Жена	87
Възраст	25-34	8
	35-44	54
	45-54	36
	55+	2
Образование	Висше	94
	Средно	6
	Основно и по-ниско	0
Тип населено място	Столица	64
	Областен център	26
	Друг град	8
	Село	2
Семейно положение	Женен/омъжена	64

	Живея с партньор на семейни начала	26
	Разведен/а или разделен/разделена	7
	Неженен/неомъжена	2
	Вдoveц/вдовица	1
Доходи	Много по-високи от средното за страната	11
	По-високи от средното за страната	40
	Около средното за страната	44
	По-ниски от средното за страната	4
	Много по-ниски от средното за страната	0,4
	Без отговор	2
Брой деца	Едно	34
	Две	54
	Три или повече	11

2. Основни изводи

- Резултатите ясно показват, че задължителното религиозно образование не среща подкрепа сред мнозинството родители (62% категорично против въвеждането на задължителен предмет „Религия и православие“).
- Само 10% от родителите смятат липсата на религиозно образование за значим проблем. Това показва, че въпросът не е приоритетен за повечето семейства, особено на фона на по-належащи предизвикателства като **развитието на мислене и умения у децата (56%), остарелите методи на преподаване и претоварения и зле поднесен в учебниците учебен материал (41-44%)**.
- Почти половината от анкетираните (48%) се определят като вярващи християни, но дори сред тях няма категорична подкрепа за идеята. 34% от вярващите родители са твърдо против задължителния предмет, а 29% го подкрепят. Това показва, че религиозната принадлежност не е сама по себе си решаващ фактор за отношението към въвеждането на задължителен предмет. Дори вярващите родители е по-вероятно да предпочетат свободата на избор пред задължителното въвеждане на предмет „Религия и православие“, особено, когато става дума за лична тема като вярата.
- Идеята за въвеждане на задължителен предмет има по-голяма тежест в областните центрове и по-малките градове, докато в столицата и големите градове идеята среща силен отпор.
- Само 24% от родителите смятат, че религията трябва да бъде преподавана като отделен предмет от представители на съответните вероизповедания. Най-големият

дъл родители (32%) подкрепят интегрирането на религиозните теми в литературата, философията и историята, което показва, че повечето родители не отричат напълно религиозното образование, но предпочитат то да бъде представено в по-широк културен и исторически контекст.

3. Резултати по ключови индикатори

Родителите виждат редица сериозни проблеми в образованието в училище, но липсата на религиозно образование определено не е един от тях. Като най-важна тема е изведена **липсата на развитие на мислене и умения у децата (56%)**, което директно кореспондира с ниските резултати на PISA 2022, която замерва именно функционалната грамотност. На второ място, със сходни дялове (41-44%) се поставят **претовареният учебен материал, лошото му поднасяне в учебниците и остарелият начин на преподаване в българското училище**. Проблеми, за които често се говори много, като липсата на дисциплина и мотивация за учене у децата се посочват като важни от 1/3 от респондентите. Липсата на религиозно образование се поставя на последно място, посочена като проблем от всеки десети родител в извадката¹.

С цел контекстуализиране на темата за религиозното обучение, респондентите са попитани дали възпитават децата си в религиозни ценности. Значително мнозинство от 63% споделят, че възпитават много добродетели, които се припокриват с религиозните, но

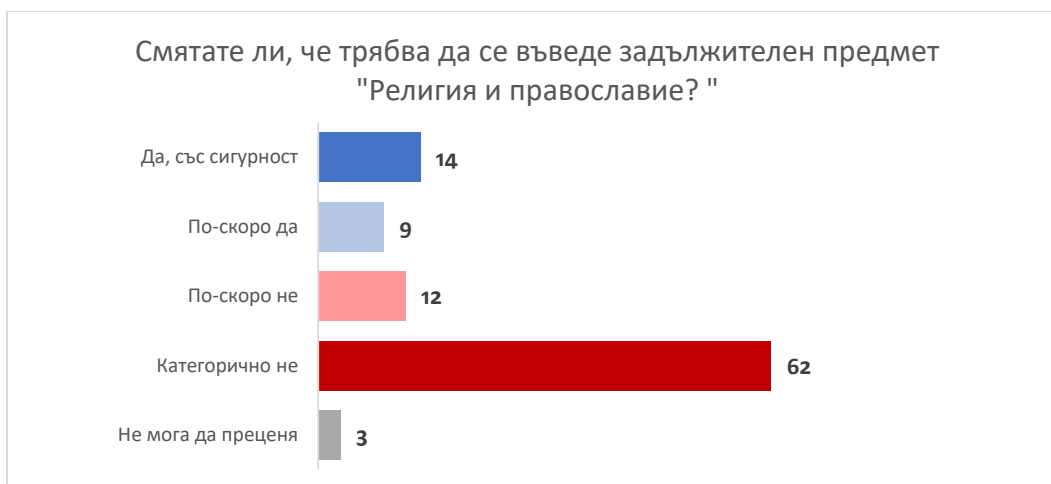
¹ Трябва да се има предвид, че най-вероятната причина изобщо липсата на религиозно образование да се посочва, е, че присъства в списъка за целите на настоящото изследване. Опитът от предишни изследвания показва, че, ако тази тема я нямаше, а родителите имаха възможност да добавят проблеми, едва ли щяха да добавят именно този.

не ги разглеждат като религиозни. Около ¼ (26%) възпитават в религиозни ценности децата си.

Половината от респондентите (49%) не смятат, че е нужна промяна в статуквото по отношение на образованието, свързано с религиите, като 34% виждат мястото на темата в часовете по философия, литература и история, а други 15% подкрепят религията да си остане избираем предмет. Една четвърт (26%) са категорично против каквото и да е религиозно образование в училище. Общо същият дял (25%) подкрепят идеята да има задължителен предмет, но с различни нюанси – за 13% той трябва да бъде фокусиран върху православието, за 7% - върху всички големи религии; 4% смятат, че задължителен предмет трябва да има, но религията, в която се образова детето, да е избрана от семействата.

Преобладаващото мнение на отговорилите родители е напълно ясно изразено – 62% категорично смятат, че задължителен предмет „Религия и православие“ не трябва да бъде въвеждан. Същото мнение ще бъде валидно, дори и предметът да е наречен по друг начин, но практическият му фокус е православно християнство.

Основната разлика в демографските профили на родителите, които категорично подкрепят идеята, и тези, които я отхвърлят, е, че сред подкрепящите я половината са от областните и малките градове; докато мнозинството от отхвърлящите я са от столицата.

48% (n=1011) от родителите, които в момента имат деца в училище, се определят като вярващи християни. Дори и сред тях противниците на идеята за задължителен предмет „Религия и православие“ (34% отговори „Категорично не“) са повече от поддръжниците ѝ (29%)².

Смятате ли, че трябва да се въведе задължителен предмет "Религия и православие?"		
Тип населено място	Да, със сигурност (n=294)	Категорично не (n=1303)
Столица	48%	70%
Областен център	39%	22%
Друг град	12%	6%
Село	1%	2%

При условие, че все пак такъв предмет има, близо ¼ (23%) от родителите смятат, че трябва да започне от начален етап. Най-големият дял родители (68%) обаче изобщо не смятат, че трябва да има такъв предмет; от тях 40% не смятат, че трябва да се преподава религия в училище, а други 29% - че предметът трябва да си остане избираем.

По отношение на това кой би следвало да преподава религията, в задължителния ѝ формат, отново около ¼ (24%) смятат, че това трябва да са подготвени учители от съответните вероизповедания. Най-големият дял родители (32%) обаче смятат, че

² Макар и това да са близки дялове, при такъв размер на извадката (n=1011) между тях има статистически значима разлика.

религията следва да си остане част от литературата, философията и историята, а 30% са категорични, че религия в училище не трябва да се преподава.

